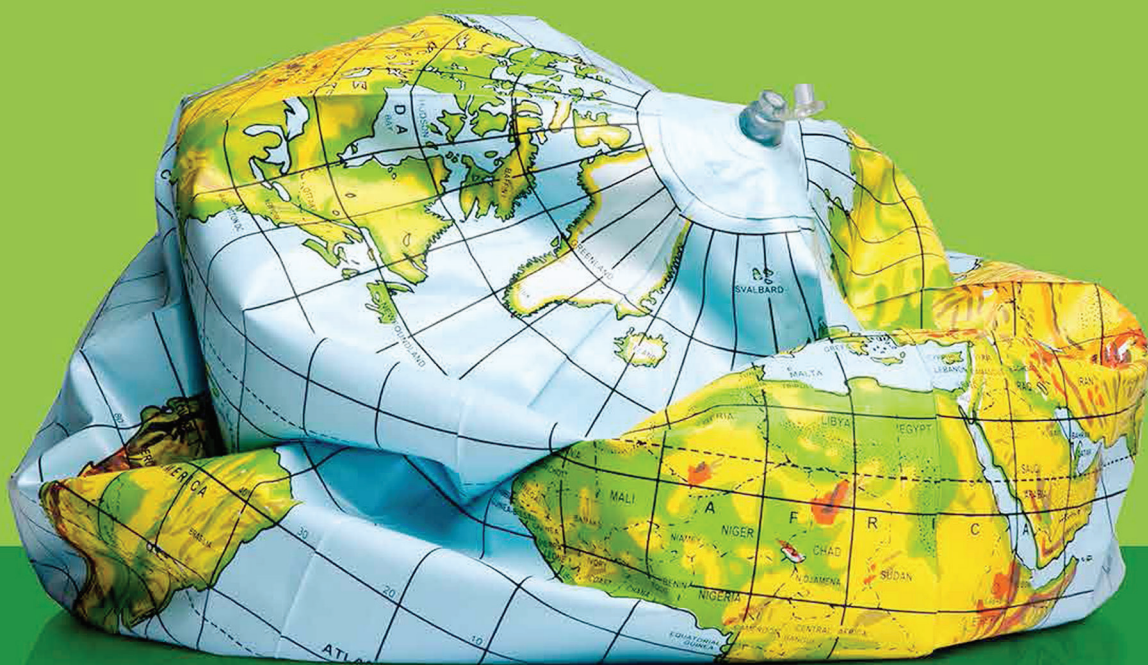

Ez ditzagun ito

Geure aztarna ekologikoak planetako
baliabideak agortzen ditu eta gizateria
garatzeko aukerak ere murrizten ditu.

**UTZI ZURE AZTARNA
POBREZIAREN AURKA**

Zurekin, bat gehiago

Bidezko Merkataritzaren Eguna

HELBURU OROKORRAK:

- Bidezko Merkataritzaren oinarriak eta funtsezko balioak nahiz merkataritza mota horren ondorio positiboak ezagutzea eta sakontzea.
- Bidezko Merkataritzaren eta kontsumo arduratsuaren inguruko gogoeta egiten laguntzea, eskola-elkartean biak sustatuz.

HEZKUNTZA-HELBURUAK:

- Bidezko Merkataritza ezagutzea eta ulertzea, ohiko merkataritzaren alternatiba gisa eta gizarte-egoera ahulenean dauden herrien garapen ekonomiko eta sozialerako bide gisa hartuta.
- Gure eguneroko ekintzek dituzten ondorioak ezagutzen laguntzea, gure jarrerak aldatzeko eta, Bidezko Merkataritzaren eta Kontsumo Arduratsuaren bidez, bidezkoagoa izango den mundu solidario bat eraikitzen lagunduko duten jarrerak hartzeko.

EDUKIAK:

- Bidezko Merkataritza.
- Bidezko Merkataritzaren eta nazioarteko merkataritzaren arteko desberdintasunak.
- Bidezko Merkataritzaren barneko produktuen ezaugarriak.
- Bidezko Merkataritzaren irizpideak.
- Bidezko Merkataritzan lan egiten duten pertsonen lan-baldintzak eta ezaugarriak.
- Lan-arloko esplotazioa, haurren lana.
- Ingurumenaren kutsadura.
- Gizonen eta emakumeen arteko harremanak lan-arloan.
- Merkataritza-trukeak.
- Merkataritza-katean esku hartzen duten kolektiboak: ekoizleak, tokiko bitartekariak, nazioartekoak, handizkariak eta txikizkariak.
- Multinazionalak.
- Iparraldearen eta Hegoaldearen arteko desoreka.
- Oinarrizko beharrak, beharrezkoa denaren eta beharrezkoa ez denaren arteko desberdintasunak.
- Kontsumo arduratsuaren ezaugarriak.
- Kontsumoaren aurrean hartzen ditugun jarrera desberdinen identifikazioa.
- Kontsumo aukera bakoitzak gizartean, ekonomian eta ingurumenean dituen ondorioak.

PROZEDURAK

- Informazio-iturrien azterketa eta konparazioa.
- Gogoeta eta arrazoibide logikoa.
- Norberaren argumentuak lantzea eta azaltzea, arrazoituz.
- Erabakiak hartzeko trebetasunak.
- Talde-lana.
- Iritziak eta zirrarak adieraztea eta entzutea, jarrera aktiboa hartuta.
- Irudien irakurketa.
- Ikastetxean eta bidezko gizarte solidario bat osatzen lagunduko duten jarduera sozialetan parte hartzea.

JARRERAK

- Gogoeta kritikoa.
- Jarrera arduratsua kontsumoaren aurrean.
- Bidezko Merkataritzaren balioespena, kontsumo arduratsua gauzatzeko modu gisa.
- Hegoaldeko ekoizleen bizi eta lan-baldintzekiko sentiberatasuna.
- Solidaritatea eta enpatia.
- Errealitatea hobetzeko konpromisoa eta inplikazioa.
- Parte-hartzea.

Sarrera

Munduan merkataritza modu solidarioago batean garatuko balitz, irtenbide egokia litzateke herrialde askotako ekonomiarako, pobrezia-indizeei behera eragingo bailieke eta herrialde horietako biztanleen bizi-kalitatea hobetuko bailitzateke.

Baina gaur egungo merkataritza eredua ez dago pobrezia murriztera zuzenduta; aitzitik, muturreko aberastasun-egoerak sortu ditu batzuentzat, eta muturreko pobrezia-egoerak, berriz, askorentzat. Merkataritza ez da naturaren indar ero bat, kontrolik gabekoa. Arauek eta erakundeek zuzentzen dute, eta aukera politikoen isla dira horiek guztiak. Aukera horien artean dago soilik gauzen balio ekonomiko hartzea kontuan, edo **gauzen balio sozialaren aldeko apustua** egitea.

Pobretutako herrialdeei kalte egiten diete, argi eta garbi, gaur egungo arau ekonomikoek. Izan ere:

- Herrialde aberatsekiko dependentzia handia sorrazten diete. Besteak beste, garai kolonialean du jatorria egoera horrek: Europako herrialdeek beren koloniak Europan ekoitzi ezin ziren produktak lantzerako behartu zituzten, eta, horrek monolaborantza, lan-baldintza bidegabeak eta eskalabotza eragin zituen. Gaur egun, Afrikako esportazioen % 70 hiru produkturi dagokie, eta kafea eta kakaoa dira bi lehenak.
- Pobrezia desagerraraziko ez duten politika ekonomikoak onartzera behartzen dituzte nazioarteko erakundeek (Munduko Merkataritza Erakundea). Adibidez, herrialde industrializatuak, kosta ahala kosta, beren produktuak babesten ahalegintzen dira Hegoaldeko lehiaren aurrean, eta, askotan, diru-laguntza handiak jasotzen dituzte horretarako. Aitzitik, presio egiten diete etengabe pobretutako herrialdeei, beren babes-mekanismoak ken ditzaten.
- Azkenik, multinazionalak egiten dutena nabarmendu behar da. Zer herrialdetan kokatu erabakitze-ko orduan, garrantzi handia dute hainbat ezaugarriak: langileak merke erabiltzeko aukerak, lan-legedi permisiboak, zerga-arintzeak, ingurumenaren esparruko legedi urriak, eta abarrek. Merkataritza nazioz gaindiko enpresa handien eskuetan biltzen da, gero eta nabarmenkiago, eta enpresa horiek dira globalizazioaren benetako protagonistak eta subjektuak. Munduko 100 enpresa handienek munduko 120 herrialde pobreenek adina esportatzen dute..

Zer da Bidezko Merkataritza?

Bidezko Merkataritza **beste aukera** bat da. Merkatu kapitalistan nagusi diren irizpide ekonomiko hutsekin aurrean, Bidezko Merkataritzak balio etikoei ematen dien lehentasuna, eta, horien barmean, **alderdi sozialei nahiz ekologikoei**.

Illo horretatik, pobretutako inguruetako nekazariak eta ekoizle txikiak beren lanaren bidez bizitzeko bidea bila dezakete.

Amaierako katean, kalitatezko produktuak aurkituko dituzte kontsumitzaileak, eta **langileen eskubideak eta ingurumena errespetatzen diren** bermea dute.

Ekoizlearen eta kontsumitzailearen arteko lotura berreskuratzeko aukera ematen du, bitartekoak kentzen ditu, eta irizpide ekonomikoak eta irizpide sozial eta ekologikoak batera daitezkeela erakusten du.

Illo horretatik, nekazarien eta ekoizleen arteko harreman orekatua bermatzen du. Izan ere:

- Egiten duten lanaren truke bidezko soldata bat jasoko dutela bermatzen da.

- Ekoizleek beren irabazien zati bat beren komunitateetako oinarrizko beharrak asetzera zuzendu behar dute.
- Epe luzerako harremana ezartzen da, eta produktuen ordainaren zati bat bermatzen zaie aurrez; bi baldintza horiei esker, komunitateek beren garapena planifika dezakete.
- Haurren esplotazioa saihesten da.
- Erabakiak hartzerakoan eta jardunbide demokratikoan parte hartzeko modua, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta ingurumenaren babesa sustatzen dira.

Ekonomiaren globalizazioak, gaur egun, herrialde guztiek sarbidea izango duten berdintasunezko merkatu bat sortzea du xede. Zoritxarrez, helburu hori ez da betetzen: merkatu-askatasunak ez dizkie aukera berak ematen guztiei, guztiek ez baitituzte baliabide berak lehian aritzeko. Bidezko Merkataritzaren mugimenduak ekonomikoki bideragarria den aukera bat eskaini nahi die guztiei, bai Hegoaldeko langileei eta bai Iparraldeko kontsumitzaileei duintasuna emateko.

Hegoaldeko herrialdeetako gizonak eta emakumeak eskatzen duten duintasunari erantzun eraginkorra emateko aukera bideragarria eskaintzen du Bidezko Merkataritzak. Iparraldearen eta Hegoaldearen artean harreman zuzen eta orekatuagoak eskatzen eta sustatzen dituen nazioarteko mugimendu bat da gaur egun, eta kontsumo arduratsua sustatzen du herritarren artean.

Lehen Hezkuntzako 1., 2. eta 3. mailetako ikasleekin lantzeko

GAIA:

Joseren historia

HELBURUAK:

- Joseren bizimoduaren eta ikasleen bizimoduaren arteko desberdintasunak ikustea, dituzten auke-
rak balioesteko eta beren egunerokoa beste ume batzuen egunerokoarekin alderatzeko.
- Bidezkoa den merkataritza modu baten ezaugarriak eta bidezkoa ez den beste modu batenak be-
reiztea, argi eta garbi (bisualki).
- Erosten ditugun produktuak egiten dituzten pertsonen lan-baldintzek zer-nolako garrantzia duten
aztertzea, baldintza horiek bidezkoak izan behar dutela ikusaraziz (soldata egokia izatea, haurrek ez
lan egitea, etab.).

EDUKIAK:

a. Kontzeptuak:

- Bidezko Merkataritza eta nazioarteko merkataritza bereiztea.
- Kontsumismoak dakartzan ondorio sozialak (kontsumoa balio sozial gisa), ondorio ekonomikoak
(Hegoaldeko langileen esplotazioa) eta ingurumen-ondorioak (ingurumena suntsitzea).

b. Prozedurak

- Errealitateen azterketa eta konparazioa.

c. Jarrerak:

- Gogoeta kritikoa, janzten dugun arropa zer lan-baldintzatan egina den aztertzeko.
- Hegoaldearen arazoeiko sentiberatasuna.

GARAPENA:

Hasierako jarduera

Zer da merkataritza? Merkataritza oso antzinako jarduera da. Duela urte asko, pertsonak konturatu zi-
ren beraiek zituzten gauza asko, hala nola azukrea, ogia egiteko irina, jantziak egiteko oihalak, xaboia
eta abar, beste pertsona batzuekin truka zitzaketela. Hortik sortu zen merkataritza-jarduera, trukea.
Lehenengo pertsona horiek gauzak elkarrekin trukatzeko zituzten, eta ez zituzten saltzen, ez baitzeuka-
ten dirurik.

Nolakoa da gaur egungo merkataritza? Gaur egun, asko aldatu da merkataritza, gauzak egiten dituz-
tenak enpresak baitira eta gero enpresek beren dendetan saltzen baitituzte. Orain, pertsona guztiak
joan daitezke dendara edo merkatura, eta behar dutena eros dezakete. Gaur egun, dirua erabiltzen
dugu, dirutan ordaintzen dugu, eta ez ditugu gauzak trukatzeko, duela zenbait urte bezala. Erosten di-
tugun gauza asko, oinetakoak, jantziak, kafea, azukrea eta beste asko, oso modu bidegabean egin-
da daude.

Jakin nahi duzu zergatik?

- Fabriketan hurrek lan egiten dute. **Zure ustez, hurrek lan egin behar dute?**
- Ordu asko egiten dituzte lanean. **Uste duzu ona dela horrenbeste orduz lan egitea, atsedetik hartu gabe?**
- Oso diru gutxi ematen diete trukean. **Nola konpon daiteke hori?**
- Fabrikek edo enpresek ez dute errespetatzen ingurumena.

Zer uste duzu egoera horiez?

Iradokizuna: ikasleen artean eztabaida sorraziko da, beren irudipen eta iritzia ezagutzeko galderen txanda bat eginez (puntu bakoitzaren amaieran letra lodiz ageri dira).

Merkataritza baldintza horietan gauzatzen denean, merkataritza modu hori bidegabea dela diogu, pertsonok oso baldintza txarretan lan egiten dutelako. Horrelakoek ez lukete gertatu behar, pertsonok dirua irabazteko eta familia mantentzeko lanean ari garenean baldintza onetan lan egiteko eskubidea baitugu (ingurune garbian, soldata duinarekin, aparteko orduen truke ordaina jasoz, oporrak eginez...).

Herrialde askotan, egunean zenbait orduz lan egin behar izaten dute umeek, eskolan ikasten aritu behar luketen arren.

Alderdi horiek guztiak lantzeko, osatu 1. fitxa

Lehenengo, irakurri ozen kontakizuna, eta eskatu ikasleei bizi-historia horren zati bakoitza imajinatzen ahalegintzeko.

Eskatu hurrei Josek egunean zehar egiten dituen gauzen zerrenda osatzeko, eta beraiek egunean zehar egiten dituzten gauzekin beste zerrenda bat osatzeko. Helburua bien arteko antzekotasunak eta desberdintasunak lantzea da.

Horretarako, hartu bi zutabe dituen taula, bizi-historiaren azpian dagoena; zutabe bat Joseri dagokio, eta bestean, ikasleak bere izena idatziko du; idatzi edo egin marrazki bat, atal bakoitzean zehazten dena adierazteko: etxea, ordutegia, aisialdia, etab.

Egin gogoeta Joseren lan-baldintzei, lanean egiten duen denborari, irabazten duen soldatatxoari, atsedenerako duen epe laburrari eta abarri buruz, egoera horiek salatzeko eta beste edozein umek bezala berak ere eskolara joateko eta ikasteko eskubidea duela aldarrikatzeko.

Bigarren jarduera

Zer da Bidezko Merkataritza

Gauzak bidezkoa den prozesu baten bidez egin direla bermatuz erosteko aukera ematen digun merkataritza modua da Bidezko Merkataritza. Baldintza txar horiekin bat ez gatozenez eta haur eta helduek bizimodu hobea izan dezaten nahi dugunez, elkarte asko ari dira lanean horren alde. Horregatik jarri da abian Bidezko Merkataritza.

Baldintza onetan egindako produktuak (kafea, azukrea, arroza, etab.) erostea proposatzen du Bidezko Merkataritzak.

Bidezko Merkataritzak ezaugarri hauek ditu:

- Ez dute hurrek lan egiten, helduek lan egiten dute, bai gizonek eta bai emakumeek.

- Egiten duten lanaren truke dagokiena ordaintzen diete.
- Ordutegi egokiak dituzte.
- Fabrikek ingurumena zaintzen dute

Eta, areago, ordaintzen dugunaren zati bat jendeak benetan behar dituen gauzak eraikitzeko erabiltzen dela ziurtatzen du: ospitaleak, eskolak edota putzuak egiteko, lursailak hobetzeko, etab. Horri guztiorri esker, pertsona horien bizimodua eta beren auzo edo komunitateetan bizi diren familiena hobetu egingo da. Egunez egunekoan zoriontsuago izaten laguntzen die horrek.

Egin 2. fitxa.

Bidezko Merkataritzako dendarako jarraibideak betez, hutsik dagoen marrazkia osatu behar dute jarduera honetan. Esaldi hauek dagozkie atal horri: Haurrek ez dute lan egiten. Guztiek berdina kobratzen dute. Ez dute ordu askoan lan egin beharrik. Ingurumena zaintzen dute.

Idea hori bera du oinarri fitxako bigarren marrazkiak ere; kirol-oinetakoak Bidezko Merkataritzakoak direla esateko dituzten arrazoiak idatzi behar dituzte oinetakoaren inguruan.

1. fitxa

Joseren historia

12 urte ditu Josek. Brasilia hiria aldirietan bizi da, xaflez eta kartoiz egindako etxe txiki batean. Ez dute iturriko urik ez eta argindarrik ere, eta gurasoekin eta bere hiru anai-arrebekin bizi da. Hiru gela ditu etxeak, sukaldea ere barnean hartuta.

Goizeko zazpian jaikitzen da egunero fabrikara lanera joateko; kirol-oinetakoak egiten dituzte han. Goizeko 8etatik arratsaldeko 6etara egiten du lan, eta soilik 15 minutu izaten ditu atseden hartzeko eta beste 10 minutu zerbait jateko. Egunean zehar 10-15 oinetako pare egiten ditu, eta, lanaldiaren amaieran, 30 zentimotik 50 zentimora bitartean ordaintzen diote. Bukatzen duenean, etxera itzultzen da oinez, eta anai-arreba txikiez arduratzen da, gurasoek merkatuan gauzez lan egiten baitute.

Bizi diren tokitik gertu dagoen hondarrezko futbol-zelai txiki batera joaten da anai-arrebekin eta lagunekin jolastera. Horra zer egiten duen Josek bere ohiko bizimoduko egun batean.

Jose	Idatzi zure izena
 Etxea	
 Ordutegia	
 Jolasa	
 Lana	
 Anai-arrebak zaindu	
Beste zeregin batzuk	

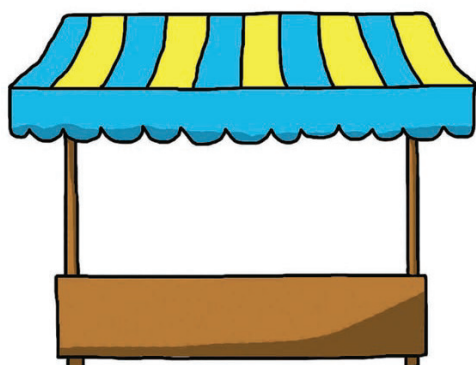

2. fitxa

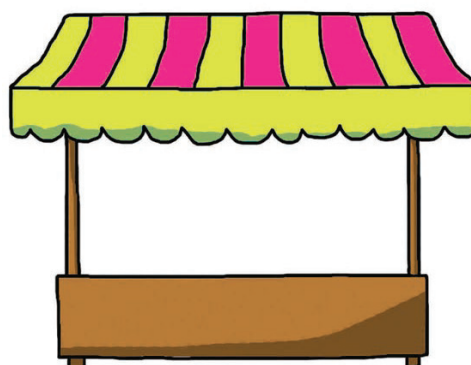
Bidezko Merkataritzako denda

Osatu hutsik ageri den dendaren marrazkia, Bidezko Merkataritzako dena izan dadin esaldiak positi-
boan idatziz. Ondoren, margotu marrazkiak..

Bidezko Merkataritzakoa ez den denda

Bidezko Merkataritzako denda

Haurrek lan egiten dute

Egiten duten lanaren truke gutxi irabazten dute

Ordu askoan lan egiten dute

Ez dute ingurumena errespetatzen

Bidezko Merkataritzaren barnean egin naute, arrazoi hauengatik

Lehen Hezkuntzako 4., 5. eta 6. mailetako ikasleekin lantzeko

GAIA

Merkataritzaren kate bidegabea

HELBURUAK

- Produktu bat gure eskuetara iritsi arte zer produkzio-katetatik igarotzen den eta kate hori nolakoa den aztertzea, langileei zer-nolako baldintza bidegabeetan lan eginarazten dieten azpimarratuz.
- Hurrei Bidezko Merkataritzako dendetako produktuei buruzko oinarizko informazioa ematea eta produktu horiek gertuagotik ezagutzeko aukera ematea.

EDUKIAK:

a. Kontzeptuak:

- Bidezko Merkataritzaren eta nazioarteko merkataritzaren arteko desberdintasunak.
- Kontsumismoak dakartzan ondorio sozialak (kontsumoa balio sozial gisa), ondorio ekonomikoak (Hegoaldeko langileen esplotazioa) eta ingurumen-ondorioak (ingurumena suntsitzea).

b. Prozedurak:

- Errealitateen azterketa eta konparazioa.

c. Jarrerak:

- Hegoaldearen arazoekiko sentiberatasuna.

GARAPENA

Hasierako jarduera

Haurren lanaz hitz eginez hasiko da saioa, munduko herrialde askotako errealitatearen zati baita haurren lana. Herrialde horietan, hurrek beren familiei ekonomikoki laguntzeko lan egiten dute, eta eskolara eta lantokira, bietara, joan behar izaten dute, edota, askotan, eskola utzi behar izaten dute lanera joateko. Lan-baldintza horietako askok pertsona langileen eskubideak urratzen dituzte.

Alderdi horretan sakontzeko, osatu 1. fitxa.

Fotokopiatu fitxako marrazkia, eta banatu ikasleei, bakoitzari bat edo bitik bati. Aztertu fitxako marrazkian ageri diren hiru irudi nagusiak: oinetakoa eskuan duen haurra, bi buruko gizona, eta oinetakoak eroatera doan haurra. Galdetu ea nor ordezkutzen du marrazkiko irudi bakoitzak, hots, oinetakoa eskuan duen haurrak, bi buruko gizonak eta oinetakoak eroatera doan haurrak. Atalez atal aztertzea proposatzen dizuegu.

Lehenengo, oinetakoa ematen dion haurra. Nor ordezkutzen du? Pobretutako herrialdeetako langileak ordezkutzen ditu. Zer baldintzatan lan egiten dute? Zer soldata dute? Zenbat ordu ditu haien lanaldiak? Langile horien lan-baldintzak bidezkoak dira? Azken xedea haur horren lan-baldintzak aztertzeko geldialdi bat egitea da, kontuan hartuta haur hori berdin-berdin izan zitekeela emakume bat edo nekazarien talde bat.

Bigarrenik, erreparatu bi buruko gizonari. Galdetu ea nor adierazten duen. Erantzuna haxe izan daiteke: multinazionalak ordezkutzen ditu. Hots, milaka milioi euroekin aritzen diren enpresa ikaragarriak. Galdetu zer multinazional ezagutzen dituzten (Adibidez: Coca-Cola, MacDonalds, Nike, General Motors edota Panasonic) Zer jarrera izan ohi dute multinazional horiek langileekiko? Lanerako hartzen dituzten langileei ezartzen dizkieten baldintzak bidezkoak dira?

Ideia bat helarazi behar diegu: multinazionalak irabazirik handienak bilatzen dituzte, baina hori ezin dute langileen eskubideak urratuz egin, horrek soilik batzuentzat pobrezia gehiago eta multinazionalarentzat aberastasuna dakarrelako. Batzuetan multinazional horiek garapena dakartela pentsatzen da, eta ideia hori baztertu behar dugu, langileak duintasunik gabe eta lan-baldintza kaskarretan lan egitera behartzen baitituzte eta horrek ezin ekar baitezake benetako garapenik.

Azkenik, aztertu oinetakoak erostera doan haurraren irudia. Nor ordezkutzen du? Gu ordezkutzen gaitu, horrelako oinetakoak erosteko ahalmena guk baitaukagu. Azaldu soilik mendebaldeak duela multinazionalen produktuak erosteko ahalmena, soilik mendebaldeak eros ditzakeela. Errealitatea gordina da: munduko biztanleria osoaren % 80 pobrezian bizi da. Amaitzeko, ikusarazi ikasleei kate horretan osatzen den zirkulua negatiboa dela, ekoizten duenak (langilea) oso baldintza bidegabean egiten duelako; eta enpresa multinazionalaren eskuetan gelditzen delako etekin guztia, langileei lan-baldintza duinak bermatuko lizkieketen gutxieneko baldintzak bete gabe.

Jarduera hau oinarri hartuta eta langileen eskubideak urratzen dituen nazioarteko merkataritzaren ondoan beste aukera bat badugula azaltzeko, hitz egin Bidezko Merkataritzaz (nazioarteko merkataritzan 10-12 orduko landaldiak dituzte, oso soldata txikiak ordaintzen dituzte, pilatuta lan egiten dute, etab.).

Zer da Bidezko Merkataritza?

Gauzak bidezkoa den prozesu baten bidez egin direla bermatuz erosteko aukera ematen digun merkataritza modua da Bidezko Merkataritza. Hauek dira Bidezko Merkataritzaren printzipioak:

- Langileek egiten duten lanaren truke bidezkoa den soldata bat jasoko dutela bermatzen da.
- Ekoizleek beren irabazien zati bat langileen komunitateetara zuzendu behar dute.
- Produktuen ordainaren zati bat bermatzen zaie aurrez, komunitateek komunitatearen aldeko proiektuak egin ditzaten laguntzeko.
- Haurren esplotazioa saihesten da.
- Hauek sustatzen dira:
 - Erabakiak hartzerakoan eta jardunbide demokratikoan parte hartzea.
 - Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna.
 - Ingurumenaren babesa.

Kontsumitzaile garen neurrian, Bidezko Merkataritzak aukeratu beharra ekarriko ditu: baldintza duinetan egindako produktu bat edo bidegabeko kate batean egindako produktu bat erosi aukeratu behar du; bidegabeko kate horretan, pertsonak ordu askoko lanaldiak egiten dituzte eta oso gutxi ko-bratzen dute, lantegiek ez du dute ingurumena errespetatzen, etab. Guk gauza bat ez erostea erabaki dezakegu, gauza hori egiteko moduarekin bat ez gatzelako, eta Bidezko Merkataritzako produktuak eros ditzakegu.

Honako produktu hauek saldu ohi dira Bidezko Merkataritzako dendetan: kafea, azukrea, tea, kakaoa, txokolatea, ezia, arroza, fruta, zukuak, freskagarriak, ardoa, loreak, fruitu lehorrak, espeziak, kotoia, landare apaingarriak, futbolerako baloiak, eskulangintzako gauzak, etab.

Beste produktu mota bat, ehungintzako produktuak, ez dira sartu oraindik bide horietan, baina, arlo hori ezagutzen den eta produktu horien balio soziala onartzen den neurrian, zabaldu egingo da pixkana janari ez diren horrelako produktuen aukera; esate baterako, Bidezko Merkataritzako dendetan saltzen diren jantziak.

Osatu 2. fitxa.

Banatu ikasleei fitxa, edukiak landu ditzaten. Egin beharrekoa egin ondoren, hainbat aukera daude emaitzak ezagutarazteko:

- Gelako gainerako ikaskideei aurkeztu.
- Eskola-elkarteko gaineko kideei aurkeztu (gurasoak, irakasleak, ikasleak), hitzaldi, topaketa edo lantegi baten bidez.
- Bildutako informazioarekin kartelak egin eta ikastetxean banatu.
- Ikastetxeak argitaratzen duen aldizkari edo txosten batean argitaratu.

Emaitzak aurkeztu ondoren, ikasleekin hainbat alderdiri buruz hitz egiteak ere garrantzia handia du: informazioa bilatzea zaila edo erraza izan den, horrelako dendak bazirela bazekiten, produktuak erosteko modukoak iruditzen zaizkien... Finean, horrelako dendak izateak duen garrantziari buruzko debatea sustatuko da.

Bidezko Merkataritzako dendak non aurki ditzakegun

Gaur egun eta horrelako produktuez ezer gutxi dakigunez, oso leku gutxitan aurki ditzakegu. Saltoki handi batzuetan sartu dituzte horrelako produktuak beren apaletan, baina oso gutxi dira. Horrelako produktuen aukera zabalena Garapenerako Gobernu Kanpoko Erakundeen dendetan aurkituko dugu, horrelako produktuak batik bat horiek saltzen baitituzte.

Espainian, hauek dira Berme Zigiluaren Elkarteko kide diren erakundeak: Caritas Española, Kontsumitzaileen eta Erabiltzaileen Konfederazioa (CECU), Bidezko Merkataritzako Estatuko Koordinakundea (CECJ), SETEM, Ekologia eta Garapena Fundazioa, Lankidetza eta Garapenerako ETEA Fundazioa, Intermon-Oxfam, Alternativa 3, IDEAS (Sociedad Cooperativa Andaluza Iniciativas de Economía Alternativa y Solidaria). Bidezko Merkataritzako produktuen salmenta bermatzen dute horiek guztiek.

Azkenik, hemen dituzu Bidezko Merkataritzako webgune batzuk. Bidezko Merkataritzari buruzko informazio gehiago aurkituko duzu berorietan, eta zure heritik gertuen dauden Bidezko Merkataritzako dendei buruzko informazioa ere aurkituko duzu. Sartu berorietan eta jaso informazioa:

- www.proclade.com
- www.proyde.org/
- www.sed-ongd.org
- www.ropalimpia.org
- www.ideas.coop
- www.comerciojusto.org
- www.alternativa3.com

1. fitxa

Merkataritzaren kate bidegabea

2. fitxa

Bidezko Merkataritzako dendak

Ikerketa

Zenbait ikaskideren artean, prestatu ikerlan bat zuen hirian dauden Bidezko Merkataritzako denden inguruan, eta saiatu lan horretan honako galdera hauei erantzuten:

- Zenbat denda daude zure hirian?
- Zer helbide dute?
- Zein dira denda horien ezaugarri nagusiak?
- Zer produktu saltzen dituzte?
- Zer baldintza bete behar dituzte berorietan saltzen diren produktuek?
- Zer desberdintasun daude Bidezko Merkataritzako produktuak saltzen dituzten eta bestelako dendeen artean? Ba al dago Bidezko Merkataritzako produktueterako zigilurik?
- Zer baldintza bete behar ditu denda batek Bidezko Merkataritzako dendatzat hartzeko?
- Beste herrialde batzuetako proiektuei ekonomikoki laguntzen diete?

Aurrerago jotzea

Bidezko Merkataritzako saltoki bat antolatzea proposatzen dizugu.

Jaiegun batean, ikasturte amaierako jaialdian edo beste ekitaldi batean zuen ikastetxean zenbait ikaskideren artean Bidezko Merkataritzako saltoki bat muntatzea proposatzen dizuegu, zuen hezkuntza-ingurunean eta familiaretan Bidezko Merkataritzako produktuak ezagutarazteko.

Aukeratu jarduera egingo duzuen eguna.

Jarri harremanetan gai hauetan espezializatutako GGKE batekin aholkuak eskatzeko eta saltokia prestatzen laguntzeko.

Lehen Hezkuntzako ikasleekin lantzeko

GAIA

Solidaritaterik gabeko merienda

Orokorrak

- Elikaduraren garrantziaz eta munduan janarien banaketan dauden desorekez jabetzea
- Lankidetzaren eta jarrera solidarioak garatzea

Espezifikak

- Bidegabeko banaketa baten kasua bizitzea
- Gaizki edo behar ez bezala elikatutako haurren egoeraz gogoeta egitea
- Janaria balioestea eta janarietako errespetua sustatzea

EDUKIAK

a. Kontzeptuak:

- Gosearen indize globala
- Janarien banaketa desorekatua munduan

b. Prozedurak:

- Datuen azterketa
- Irizkiak eta zirrarak adieraztea eta modu aktiboan entzutea

c. Jarrerak:

- Hegoaldearekiko solidaritatea eta enpatia
- Bidezko banaketa orekatu baterako ekarpenak

GARAPENA

Etetik hiru produktu ekartzeko eskatuko die ikasleei hezitzaileak. Solik litxarriak ekar ez ditzaten, zenbait produktu ekartzeko iradoki diezaiekegu.

Ikasleek ekarritako produktuak bilduko ditu hezitzaileak.

Hiru talde osatuko dira:

- Nahikoa edo gehiegi elikatuta (Europar edo Ipar Amerikan, adibidez).
- Elikaduraren ikuspegitik oso egoera larria (Global Hunger Index: 30 inguruan, hala nola Indian edo Bangladeshen)
- Elikaduraren ikuspegitik oso egoera larria (Global Hunger Index: 20,0tik 29,9ra bitartean, esate baterako, Tanzanian edo Madagaskarren)

Jada ekarritako produktuak hautatu ondoren, modu desorekatuan banatuko dira, solidaritaterik gabeko merienda bat egiteko.

Egindako banaketa ongi eginda dagoela iruditzen zaien galdetuko diegu, eta talde bakoitza egokitu zaionarekin nola sentitu den. Une horretaz baliatuko gara egoera horren eta munduan gertatzen denaren artean paralelismo bat egiteko.

Munduan janariak banatzeko moduaz aurrez arbelean idatzita eduki ditzakegun kopuruez hitz egingo da, eta talde bakoitzari aztergai izango ditugun hiru kategorietatik berari dagokiona definitzen duen kartela emango zaio.

Jardueraren bigarren zatian, produktuak hiru taldeen artean modu orekatu batean banatzeko ahalegi-na egingo da.

Une horretatik aurrera eta produktuak modu orekatuan banatu ondoren, taldeak desegingo dira, eta merienda solidarioa egiten hasiko gara, guztia guztion artean partekatuz.

MATERIALAK

Ikasleek ekarritako janariak; taldeei banatzeko kartoi meheak; arbela, munduaren mapa eta elikadurari buruzko datuak.

Bigarren Hezkuntzako ikasleekin lantzeko

GAIA

Zure kontsumoak erabakitzen du

HELBURUAK

- Kontsumismo kontzeptua identifikatzea eta berorren ondorioak balioestea.
- Kontsumoaren aurrean jarrera arduratsua hartzea.

EDUKIAK

a. Kontzeptuak:

- Kontsumismoa, identifikazioa. Kontsumoaren aurrean har daitezkeen askotariko jarrerak.
- Kontsumismoak dakartzan ondorio sozialak (kontsumoa balio sozial gisa), ondorio ekonomikoak (Hegoaldeko langileen esplotazioa) eta ingurumen-ondorioak (ingurumena suntsitzea).

b. Prozedurak:

- Kontsumismo kontzeptuari eta dakartzan ondorioei buruzko gogoeta
- Kontsumismoaren barneko hainbat jarrera identifikatzea
- Kontsumismoaren balioespen kritikoa

c. Jarrerak:

- Ardura kontsumitzeko ekintzaren aurrean
- Hegoaldearen arazokiko sentiberatasuna

GARAPENA

Unitate honek banaka nahiz talde txikitan gara daitezkeen zenbait jarduera proposatzen ditu. Teknikak aldatuz joan gaitezke. Modalitate batean zein bestean, garrantzitsua da hezitzaileak datuak balioesteko eta kontzeptuak lantzeko prozesuen jarraipena egitea, eta ikastalde osoan egindako lana bateratzeko une egokiak bilatzea

1. jarduera:

Mikel eta Teresek beren lehen soldata irabazi dute, eta erosketa batzuk egitea erabaki dute. Kalkuluak egin dituzte, eta gehienez ere 130 € gastatuko dituztela erabaki dute. Baina ondo pentsatu behar dute zer erosi, beren diruari ahalik eta probetxurik handiena eman nahi baitiote

Gauza hauek erosi behar dituzte

- Tereserentzat janzteko zerbait
- Mikelentzako janzteko zerbait
- Etxerako apaingarri bat
- Opari bat lagun batentzat
- Etxerako edota janaritarako hiru produktu

Produktu hauek dituzte aukeran dendetan

Hipermerkatuan:

• Kirola egiteko jaka: 90 € • Kirola egiteko galtza elastikoak: 45 € • Kamiseta tiranteduna: 36 € • Top tiranteduna: 30 € • Galtza elastikoak: 27 € • Emakumeentzako jeansak: 60 € • Lepodun kamiseta: 25 € • Diseinuzko tapiza, erronboduna: 6 € • Paperezko musuzapiak: 1 €	• Esnedun txokolate-tableta: 1 € • Aperitiboen zorro bat: 1 € • Ur mineral botila bat: 0.50 € • Plastikozko 25 baso: 0.75 € • Plastikozko 25 plater: 0.75 € • Pakete bat kafe birindu, 250 g: 1.5 € • Hainbat erabileratarako garbiketarako espraia: 2 € • Freskagarri lata: 0.50 €
---	--

Denda kateetan (Benetton, Zara, Berksha motakoak...)

- Lepo biribileko jertsea: 70 €
- Jeans galtza pareak: 30 €

Bidezko Merkataritzako guneeetan:

• Eskuz egindako artilezko jertsea: 65 € • Kotoi organikoko kamiseta: 10 € • Aperitiboetarako egurrezko azpil bat: 10 € • Koloregai naturalekin egindako tapiza: 20 € • Banbu-kaxa bat: 10 €	• Feldespatozko elefantea: 11 € • Pakete bat kafe ekologiko, birindua, 250 g: 3 € • Esnedun txokolate-tableta: 2 € • Osoko azukrea: 2
--	--

“Dena eurotik hasita” motako dendetan:

- Txorien apaingarriak dituen horma-ordulari musikaduna: 3 €

- Termometroa duen etxetxo apaingarria: 2

Osatu Mikel eta Tereseren erosketen zerrenda. Soilik **7 minutu** dituzu, denda ixtera baitoaz! (Presa sartzeak badu helburu bat: parte-hartzaileek beren produktuak gogoeta handiegirik egin gabe aukera ditzaten bultzatzea; izan ere, halaxe gertatzen da askotan errealitatean ere)

	Erositakoa	Prezioa
Mikelen arropa		
Etxeko apaingarriak		
Oparia		
Etxeko gauzak edota elikagaiak		
Etxeko gauzak edota elikagaiak		
Etxeko gauzak edota elikagaiak		
Etxeko gauzak edota elikagaiak		
	Gastuak guztira	

Beharrezkoak diren erosketa guztiak egin ahal izan dituzu?

Dirua falta izan zaizu, edo sobera gelditu zaizu?

Orain, osatu taula hau, eta kalifikatu erositako gauzak, lehen zutabeko puntuazioaren arabera:

Produktuak						
Elikadura balioa (janarien kasuan soilik) 1. Elikadurarako baliorik ez edo balio kaskarra 2. Balio ertaina 3. Elikadura-balio handia						
Iraupena (janariekin ez) 1. Erabili eta bota 2. Gutxi irauten du 3. Iraunkorra						
Prezioa: 1. Oso merkea 2. Oso garestia 3. Prezio normala						
Kalitatea: 1. Txarra 2. Ertaina 3. Ona						
Ingurumenaren babesa: 1. Ez du batere babesten, edo ezer gutxi 2. Babes ertaina 3. Produktu ekologikoa edo organikoa						
Produktua egiteko moduari buruzko informazioa kontsumitzaileari: 1. Informaziorik ez 2. Gutxi 3. Informazio egokia						
Denda mota: 1. "Dena eurotik hasita" motako denda 2. Hipermerkatua edo saltokien katea 3. Bidezko Merkataritzako denda						

Hona hemen produktuak sailkatzeko eta ondorengo gogoetarako zenbait lorratz:

- Ur minerala gordetzen duten ontziak oso kutsatzaileak izan daitezke.
- Bidezko Merkataritzako produktuak ingurumena errespetatuz ekoizten dira beti.

- Marka ezagunenetako jantziak edota hipermerkatuetan saltzen direnak egiteko, ingurumenerako kaltegarriak diren produktuak erabiltzen dira askotan, hala nola koloregai kutsatzaileak, dekoloratzaileak, birziklatu ezin diren materialak, etab.
- “Dena eurotik hasita” motako salgaiak langileei ordaintzen zaizkien soldatak oso txikiak direlako dira horren merkeak.
- Tapizak egiteko prozesuetan haurrak esplotatzen diren kasuak izan dira Turkian eta Indian.

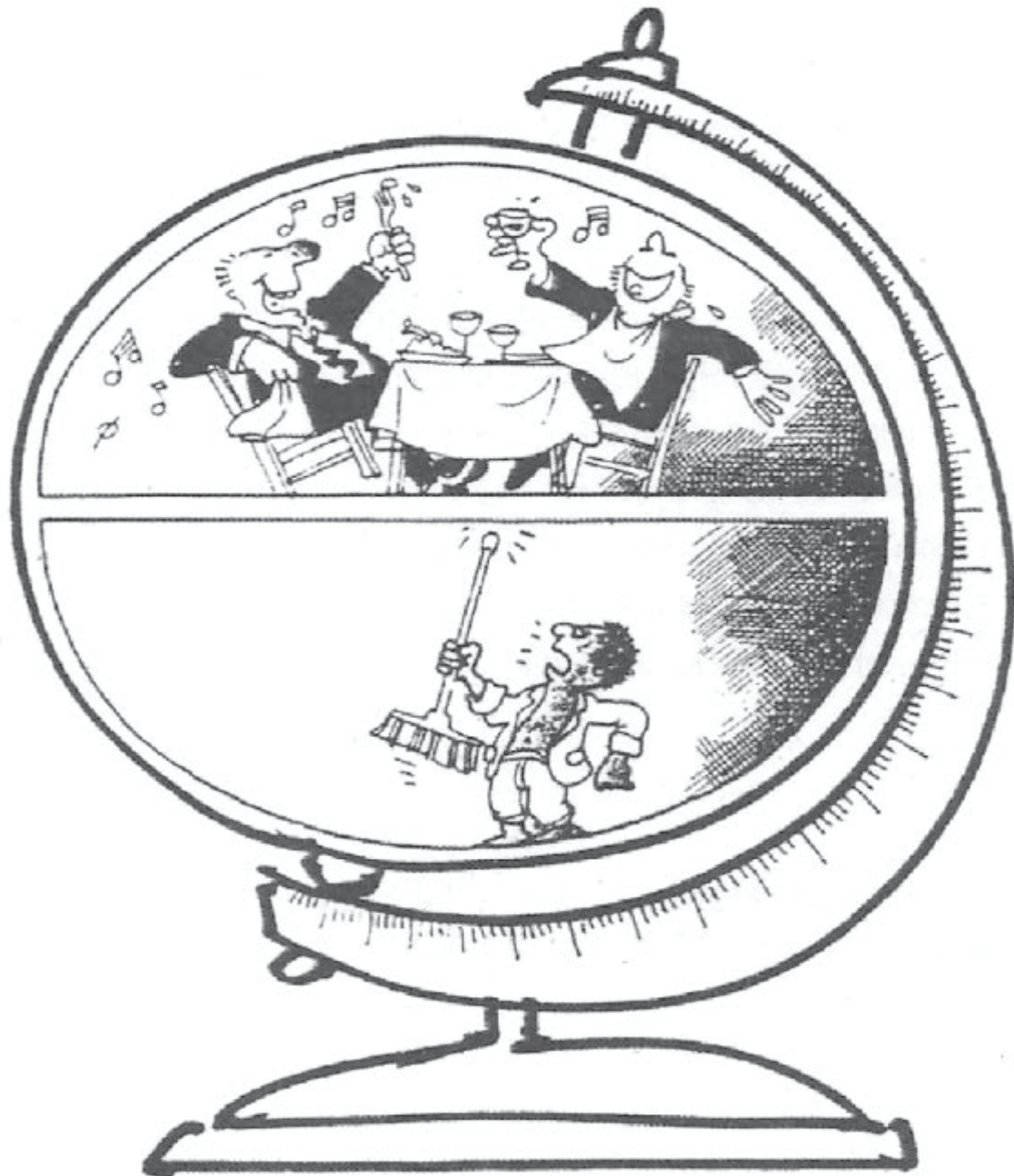
Batu Mikelek eta Teresek eskuratu dituzten salgaiak. 42 puntu lortzeak kontsumitzaile ez arduratsua, 84 puntu lortzeak ardura maila ertaineko kontsumitzailea eta 126 puntu lortzeak kontsumitzaile solidario eta arduratsua adierazten duela kontuan hartuta, zer-nolako kontsumitzaileak dira Mikel eta Terese?

Hori oinarri hartuta, zer alde hautematen dituzu kontsumo arduratsuaren eta kontsumo arduragabearen artean? Nola definituko zenuke orain kontsumismoa?

2. jarduera:

Behatu irudiari, eta hitz egin berorri buruz:

Intermón

Deskribatu irudia:

- Zer adierazten du zure ustez?
- Zure irudiko, zer arazo sorrarazten ditu kontsumismoak? Egizu zerrenda bat.

3. jarduera:

Zer egin behar genuke kontsumismoak sorrarazten dituen arazoak saihesteko, kontsumitzaile garen neurrian? Irakurri honako iradokizun hauek, eta esan horietako zeinekin zauden ados eta zeinekin ez. Argudiatu zure erantzunak

Produktu baten fabrikazio-baldintzei buruz informazioa eskatu.

Eskaintzen zaizkion produktuak egiterakoan haurrak esplotatu diren edo ingurumenari kalterik egin zaion jakiteko eskubidea du kontsumitzaileak. Erosi beharreko produktuak hautatzerakoan arrazoiz jokatzeko laguntzen du informazioak.

Beti merkeena erosi..

Zenbait produktu oso gutxi gastatuz ekoizten dira eta merke saltzen dira, horiek egiterakoan langileak esplotatu zirelako edo haurrak erabili zirelako lanerako. Horietako produktu asko “dena eurotik hasita” motako dendetan saltzen dira

Luze iraungo duten produktuak erosi.

Produktu iraunkorrak erosiz, hondakin gutxiago sortzen ditugu, eta ingurumena babesten laguntzen du horrek. Berrir erabiltzea eta birziklatzea ingurumena babesteko oso lagungarriak badira ere, onena ahal bada hondakinik ez sortzea da.

Beste ezeren gainera, lehentasuna produktuaren kalitateari eman.

Zenbait produktu oso kalitate handikoak dira, baina langileak esplotatuz edo birzikla ezin diren materialak erabiliz eginda daude, hala nola kirol-marka famatu batzuetako produktuak.

Ahal bada Bidezko Merkataritzako produktuak erosi.

Lan-baldintza duinetan eta ingurumena errespetatuz egindako produktuak direla bermatzen da horrela.

Hegoaldeko herrialdeetan egindako produkturik ez erosi.

Hegoaldeko herrialdeetan egindako produktu guztiak ez dira lan-esplotazioaren barnean egindakoak. Esparru horretan, funtsezkoena produktu horri buruz kontsumitzaileek izan dezakeen informazioa da..

Lehentasuna eman produktu organikoari eta ekologikoari

Ingurumenari eta osasunari kalte txikiena egiten diotenak dira.

Zure ustez, posible da horren kontsumista izango ez den gizarte solidarioago bat lortzea? Zer jarrera gehiago bururatzen zaizkizu horretarako? Egizu zerrenda bat.

Bigarren Hezkuntzako ikasleekin lantzeko

GAIA

Zein dira Bidezko Merkataritzaren irizpideak?

HELBURUAK:

- Bidezko Merkataritzaren barneko harremanen ondorio onuragarriak adierazten dituzten lekukotasun errealak ezagutzea.
- Bidezko Merkataritzako produktuak kontsumitzeak pertsonentzat zer inplikazio dituen ezagutzea
- Merkataritza-harreman bidegabeen testuinguruko baldintza pertsonalei eta merkataritza-baldintzei buruz gogoeta egitea

EDUKIAK

a. Kontzeptuak:

- Bidezko Merkataritzan lan egiten duten pertsonen lan-baldintzak eta ezaugarriak

b. Prozedurak:

- Testu eta datu sozioekonomikoen azterketa
- Irudien irakurketa

c. Jarrerak:

- Gogoeta kritikoa
- Enpatia

GARAPENA

Lau azpitalde osatuko dira ikasgelan. Azpitalde horietako bakoitzak ekoizleetako baten lekukotasuna izango du (ikus eranskina). Protagonista bera izango duen istorio bat sortu beharko du taldeak, baina Bidezko Merkataritzako sareen banean parte hartuko ez balu pertsona horren bizitza nolakoa izango litzatekeen asmatu beharko du kontakizun horretan. Pertsona hori bere bizitzako oinarrizko arloetan nola biziko litzatekeen esan beharko du: etxea, hezkuntza, osasuna, prestakuntza, norberaren asetasuna, autoestimua, bizi den komunitatean izango lukeen eragina, etab.

Talde bakoitzak istorio hori asmatu duenean, biak aurkeztuko ditu talde handian: asmatutako istorioa eta benetako lekukotasuna.

Posible dela ikusiz gero eta taldea motibatuta badago, antzeztu ere egin dezakete, “roll-playing” bidez.

ERANSKINA

Benetako lekukotasunak

Isanka: Selyn kooperatibako jostailuen fabrika lan egiten du, eta 10 urte bertan lanean egin ondoren, kooperatiba familiakoa balu bezala definitzen du. Jostun gisa hasi zen erakundean, eta mailaz maila gora egin du harrezkero, sail horretan bertan produkzioko laguntzaile izatera iritsi den arte; garrantzi handia izan du ibilbide horrek bai berarentzat eta bai bere familiarentzat, zailtasun handiekin bizi baitziren ordura arte.

Ama itsua zuen, aita hil zitzaion, eta osabaren etxean bizi behar izan zuen, gela txiki batean, bere hiru anai-arrebekin batera. Horrek berak, ordea, bere etxea izateko gogo bizia piztu zion.

Selyn erakundeak beste hainbat hautagaien artetik aukeratu zuen, diruz lagundutako etxebizitzaren plan batean sar zedin; horregatik, Isankak eta haren familiak are gogotsuago lan egiten dute kooperatiban, beren etxea eta segurtasuna izateko aukera eman zielako esker ona adierazi nahian.

Peter Ouma: Peter tiene 27 años y lleva más de 15 años trabajando en *Bombolulu*. Tuvo la polio Peter Ouma: Peterrek 27 urte ditu, eta 15 urte baino gehiago daramatza Bombolulu konpainian lanean. Poliomielitisa izan zuen haurra zenean, ez baitzegoen txertorik haietzat. Eskola amaitu zuenean, Nairobi joan zen, zapatagintzaren esparruan trebatzera, eta, gerora, APDK erakundeak (Association for the Physically Disabled of Kenya – Urritasun fisikoak dituztenentzako Kenyako Elkarte) lana eskaini zion bitxigintzako eskulangile baten ikastun gisa. Bitxigintza zapatagintza baino gehiago gustatzen zitzaiola ohartu zen orduan, eta Bombolulu etxearentzat hasi zen lanean, bitxigintzako lantegiko diseinu sailean, handizka erosten duten bezeroei aurkezten zitzaizkien laginak egiten. Duela pare bat urtetik, eskulanaz gain marketin lanez eta bezeroekiko harremanez ere arduratzen da.

“Hemen bertan nahiz nazioartean ditugun bezeroei eta Bidezko Merkataritzako bitartekoen laguntzari esker, gure proiektuak zentzua du”, azaldu digu Peterrek. “Haien laguntzak, babes ekonomikoaz gain, gure nortasuna babesteko aukera ere eman digu”. Iaz, Immaculaterekin ezkondu zen, eta hark ere Bombolulu enpresan lan egiten du. Etxe txiki bat dute, eta bederatzi hilabeteko mutiko bat, Walter.

Bandara Menike: Selyn konpainiak Krunegalan duen bulego zentraletik 38 kilometrora, Kumbukgette herria dago; famatua da kanabera eta banbu ugariko herria delako, oinarri-oinarizkoak baitira material horiek otarrak, kaxak eta beste hainbat apaingarri egiteko. Eskulangintzako jarduera ekologikoa eta arrozaren ekoizpena dira inguru horretako biztanleen diru-iturri nagusiak, eta biztanle horietako bat da, hain zuzen, Bandara Menike, Selyn enpresan lanean ari dena.

Dena den, tradizioan errotutako jarduera horiek ez dira aski familientzat, eta, horregatik, gazte gehienek beren herriak uzten dituzte, eta hirietara jotzen dute edota amadan sartzen dira. Egoera horren aurrean, Selyn etxeak eskuz ehundutako oihalak eta banbua bateratuz produktuen linea berri bat merkaturatu zuen, eta, horrela, Kumbukgetteko herritarren diru-iturriak areagotzen lagundu zuen.

Gaur egun, Selynek eratutako azpikontratazio-unitate txiki baten jabe da Bandara Menike. Senarrarekin, hiru seme-alabekin eta auzotar batzuekin batera, Selynen oihalen zentroa banbuz hornitzen du. Urte gutxiren buruan, goitik behera aldatu zaio bizimodua: eskulangile bat zen lehen, eta enpresaburua da orain, eta auzotarrei ere lana eta diru-iturria eman die. Hauxe esaten du bere bizitzak izan duen aldaketa horretaz, irribarre handi batekin: “Jada ez nahiz emakume arrunt bat...”.

Rosa Pacheco: gobernuz kanpoko "Alternativa" erakundean hasi zen lanean, San Jose elkarteko mojekin batera. Elkarrekin, Peruko hainbat kokaleku edo herrixka pobretako jantoki herrikoietan hasi ziren lanean, eta muturreko pobrezian bizi ziren eta horrek bultzatuta arazo psikologikoak eta bazterkeria jasaten zituzten emakumeak ezagutu zituzten han egunero.

Horren aurrean, buru-osasunerako talde bat osatu zuten, batez ere egoera ekonomikoak bultzatuta autoestimua arazoak zituzten emakumeei laguntzeko. 1990eko abenduaren 4an, lantoki bat inauguratu zuten: Rosak brodatzen irakasten zien lantoki horretan, 14:00etatik 19:00etara, soldata finko eta duin baten truke.

1993tik 1995era bitartean, 23 emakumerekin lan egitera iritsi ziren, eta josteko makinak eskuratu ahal izan zituzten, Frantziako Caritasen laguntzari esker. Handik urte batzuetara, Bidezko Merkataritzako CIAP kooperatiba ezagutu zuten, eta eskubide osoko kide egin ziren.

Hainbat urteko ibilbide positibo horren ondoren, Rosak gogora ekarri du erakundeak une latzenak 1999an bizi izan zituela, lapurretan egin baitzieten eta proiektuaren iraupena zalantzan jarri baitzuen horrek. Halaxe izango zen, CIAPen laguntza eta solidaritatea izan ez balituzte.

Batxilergoko ikasleekin lantzeko

GAIA

Bidezko Merkataritzako produktuak ez kontsumitzeko aitzakiak

HELBURUAK

- Parte-hartzaileen iritziak ikertzea
- Bidezko Merkataritza zer den jakitea eta merkataritza modu horren irizpideen esanahiari buruz informazioa biltzea
- Bidezko Merkataritzako produktuak ez kontsumitzeko aitzakietan oinarritutako jarreraz gogoeta egitea eta jarrera horiek aldatzea

EDUKIAK:

a. Kontzeptuak:

- Bidezko Merkataritzako produktuen ezaugarriak
- Bidezko Merkataritzaren irizpideak

b. Prozedurak:

- Datu sozioekonomikoen azterketa
- Modu aktiboan entzutea
- Arrazoibide logikoa

c. Jarrerak:

- Gogoeta kritikoa

GARAPENA:

Ikasgelako arbelean, marra bat egingo da, ikasgela bitan banatzeko. Arbelean esaldietako bat idatzi-ko da, eta parte-hartzaileei fisikoki alde batean edo bestean kokatzeko esango diegu, ados dauden edo ez dauden kontuan hartuta. Nahi izanez gero, gunen neutral bat ere zehatz daiteke, jarrera bat edo bestea hartzeko datuak falta zaizkiola uste duenik bada ere. Hortik aurrera, talde bakoitzak toki bat edo bestea zergatik aukeratu duen arrazoitu beharko du. Debatean zehar parte-hartzailearen batek bere iritzia aldatuz gero, tokiz alda daiteke.

- Dinamika honen helburua ez da horrenbeste toki batetik bestera aldatzea; batez ere, debatea piztu nahi da, eta beren jarrerak zalantzan jartzeko edo berresteko argumentuak landu nahi dira. Irakasleak datuak emango ditu, eta hark ikusiko du debatea noiz dagoen agortuta edo okerreko argumentuak noiz zuzendu behar diren.
- Hezitzailearen funtzioa debatearen moderatzaile izatea izango da, eta, horrez gain, esaldiaren egiazkotasuna berresteko edo baztertzeko informazio objektiboa emango du.

Hona hemen ikasgelan lantzeko egokiak izan daitezkeen zenbait esaldi.

- Beti izango dira bitartekoak, eta ekoizleari ez zaio sekula bere produktuaren prezioa ordainduko.

- Bidezko Merkataritzaren barnean, produktuen aukera oso txikia da.
- Hegoaldeko herrialdeetan lan egiten duten haurrak beren familiei ekonomikoki laguntzen ari dira.
- Solidaritate handiagoa erakusten dugu gure herrialdeko produktuak kontsumituz atzerriko produktuak kontsumituz baino.
- Bidezko Merkataritzako kafea edo txokolatea ohiko dendetan saltzen dena baino garestiagoa da.
- Hegoaldeko herrialdeetan egiten diren produktuak solidarioak eta Bidezko Merkataritzakoak dira.
- Munduko merkataritzaren arauak dagokienez, ezin da ezer egin, ezin dira aldatu.
- Bidezko Merkataritzako produktuek ez dute ohiko ekoizpen moduetan egiten diren produktuen kalitate bera.
- Kontsumitzaileok jakin behar dugun informazio guztia izan ohi dute produktu konbentzionalek.
- Bidezko Merkataritzako dendak oso urruti daude.
- Bidezko Merkataritzako dendetan, soilik eskulangintzako produktuak saltzen dira

ERANSKINA

Beti izango dira bitartekoak, eta ekoizleari ez zaio sekula bere produktuaren prezioa ordainduko

En el Comercio Justo se eliminan todos los intermediarios innecesarios, así como la compra y venta con carácter especulativo, tan habitual en el comercio tradicional. Entre el productor y el consumidor están por regla general una organización importadora y la tienda.

Hegoaldeko herrialdeetan lan egiten duten haurrak beren familiei ekonomikoki laguntzen ari dira.

Ekoizleekin epe luzeko harremana ezartzen da, eta jaso behar dutenaren zati bat bermatuta dute aurrez. Horrela, komunitateek beren garapena planifika dezakete, eta haurren esplotaziorik ez dagoela bermatzen da. Ateratzen diren irabaziek komunitatearen ekonomiari ekarpen bat egiten diote, adibidez, eskolak sortuz haurrek lan egin beharrik izan ez dezaten eta hezkuntza jasotzeko duten eskubidez baliu daitezten. Lekukotasuna: "Kafea izan dugu bizibide betidanik. Bidezko Merkataritzaren bidez hobeto ordaintzen zaigunez, nire seme-alaben hezkuntza-gastuak ordain ditzaket. Nire alaba zaharrena unibertsitatera doa orain, eta espero dut besteek ere bide horretatik jarraituko dutela". José Troya, FAPECAFES Kooperatiba, Ekuador.

Solidaritate handiagoa erakusten dugu gure herrialdeko produktuak kontsumituz atzerriko produktuak kontsumituz baino.

Familiak, kooperatiba txikiak, emakumeen taldeak, urritasunak dituztenentzako lantegiak edota ekoizle talde txikiak biltzen dituzten kooperatiba handiagoak izan daitezke. Gehienetan, Latinoamerikako, Afrikako eta Asiako eskualde pobretuenetan izaten dira horrelakoak.

Bidezko Merkataritzako kafea edo txokolatea ohiko dendetan saltzen dena baino garestiagoa da.

Produktu baten prezioak, bidezkoa izateko, ekoizpen-kostu guztiak estali behar ditu, eta ekoizleei bizimodu duina izateko eta xede sozialetarako zati bat gordetzeko aukera eman behar die: hots, eskolarako, osasunerako, etxebizitzarako... Gainera, gutxieneko prezio bat ere bermatu egiten zaie ekoizleei, nahiz eta merkatu-prezioa hortik behera jaitsi. Produktu horien prezioak antzekoak dira. Betiere konparazioa baliokideak diren produktuekin egiten bada, noski, Bidezko Merkataritzako produktuak oso kalitate onekoak baitira eta arreta handiz zaintzen baitira bai lehengaiak eta bai ekoizteko modua. Dena den, konparazioa ezin da egin inoiz prezio merkeetan espezializatutako dendetako artikuluekin; izan ere, produktu horien kalitatea zalantzazkoa izateaz gain, prezio horien atzean zer giza kostu ezkutatzen den ere galdetu beharko genuke –lan-esplotazioa–. Bidezko Merkataritzak, produktuen kalitatea bermatzeaz gain, lan-baldintza duinak ere bermatzen ditu.

Hegoaldeko herrialdeetan egiten diren produktuak solidarioak eta Bidezko Merkataritzakoak dira.

Ez da horrela. Bidezko Merkataritzaren ezaugarri nagusia ekoizle taldearen eta inportatzailearen artean ezartzen den merkataritza-harremana da, zuzeneko harremanetan eta elkarren errespetuan oinarritzen baita. Baldintzak (prezioa, ordaintzeko modua, etab.) bi aldeek artean erabakitzen dira. Epe luze-ko merkataritza-harremana ezartzen da, eta zati bat aurrez ordaintzen da. Azken bi baldintza horiek bidezkoa den prezio bat ordaintzea bezain garrantzitsuak dira, ekoizleei beren etorkizuna planifikatzeko behar duten segurtasuna eta konfiantza ematen baitiete.

Munduko merkataritzaren arauak dagokienez, ezin da ezer egin, ezin dira aldatu.

Pobretutako inguruneetako nekazariak eta ekoizle txikiak beren lanetik bizitzeko beste bide bat aurkitzen dute, beste aukera bat dute. Irizpide ekonomikoak eta irizpide sozial eta ekonomikoak bateragarriak izatea posible dela erakusten dute.

Bidezko Merkataritzako produktuek ez dute ohiko ekoizpen moduetan egiten diren produktuen kalitate bera.

Ezaugarri komuna da kalitatea, beste kultura batzuetara hurbilazten gaituzten diseinu originalak ahaztu gabe. Gainera, kultura horiei eusten laguntzen zaie horrela. Kontsumitzaileek kalitatezko produktuak eskuratzen dituzte, eta ziur dakite langileen eskubideak eta ingurumena errespetatu direla.

Kontsumitzaileek jakin behar dugun informazio guztia izan ohi dute produktu konbentzionalek.

Produktu horien jatorriari edo egin diren tokiari buruzko informazioa izan dezakegu. Baina ezin dezakegu jakin ea baldintza duinetan eta pertsonen eskubideak errespetatuz egin diren.

Bidezko Merkataritzako dendak oso urruti daude.

Espanian, Bidezko Merkataritzako Estatuko Koordinakundean biltzen diren Bidezko Merkataritzako 100 denda baino gehiago daude. Gainera, Bidezko Merkataritzako erakunde askok Internet bidez edo katalogo bidez ere saltzen dute, saltokiak antolatzen dituzte, azoketan parte hartzen dute, enpresa-oparietarako aukerak eskaintzen dituzte, etab. Hau da, gero eta aukera gehiago ditugu Bidezko Merkataritzako saltokietan erosteko. Bestalde, zenbait produktuk FAIRTRADE – Bidezko Merkataritza zigilua dute produktu horiek identifikatzeko, eta ohiko dendetan, supermerkatuetan eta beste saltoki batzuetan eros daitezke.

Bidezko Merkataritzako dendetan, soilik eskulangintzako produktuak saltzen dira.

Produktuen aniztasuna gero eta handiagoa da. Bidezko Merkataritza hedatu ahala, produktuen aniztasuna ere areagotu egin da, eta, besteak beste, ohiko erabilerako produktuen edo egunero kontsumitzen ditugun produktuen aukera zabalduta da (janariak edota norberaren higienarako direnak). Oro har, hainbat kategoriatan bereiz daitezke: janariak, eskulangintza, garbiketarako produktuak, norbera zaintzarekin lotutako produktuak, jantziak).

Bidezko Merkataritzaren barnean, produktuen aukera oso txikia da.

Besteak beste, honako elikagai hauek aurkituko ditugu: kafea, txokolatea, tea, galletak, marmeladak, eztiak, freskagarriak, likoreak, aperitiboak, pasta, arroza, ziapea, espeziak...; eskulangintzako produktu hauek: bitxiak, etxerako produktuak, sukaldarako tresnak, altzariak, argazkien markoak, otarreak, jostailuak, futbolarako baloiak, mahai-jolasak, poltsak, diru-zorroak, kandelak, musika-tresnak, koadernoak, albumak...; norbera zaintzeko produktuen artean: xaboiak, xanpuak, kremak, desodoranteak, aftershaveak, haurrentzako sortak...; jantziak: orotariko jantziak, lepokoak, eskularruak, zapiak, panpinak, motxilak, poltsak, etxerako jantziak, tapizak...

Batxilergoko ikasleekin lantzeko

GAIA

Balioetsi zure oinarrizko beharrak

HELBURUAK

- Oinarrizko beharrak eta horren oinarrizkoak ez direnak bereiztea.
- Horren kontsumista ez den bizi-estilo soilagoa sustatzea.
- Langile batek bere beharrak eta bere familiarenak asetzeko aski izango den soldata bat jaso behar duela balioestea.

EDUKIAK

a. Kontzeptuak:

- Oinarrizko beharraren kontzeptua
- Soldataren eta pertsonaren beharren arteko erlazioa

b. Prozedurak:

- Ikasleek dituzten oinarrizko beharren eta benetan dituzten gauzen arteko erlazioari buruzko gogoeta.
- Oinarrizko beharrak ase gabe edukitzeari buruzko gogoeta.

c. Jarrerak:

- Ikasleen benetako beharrei buruzko balioespen errealistagoa
- Sentiberatasuna bizimodu duin bat izateko bitartekorik ez duten Hegoaldeko langileen arazoen aurrean.
- Hegoaldeko herrialdeetako soldatei eta berorietako biztanleen bizi mailari buruzko balioespen kritikoa.

GARAPENA:

Lehen zatia

Honako galdera hau egingo zaie, eta banaka erantzun beharko diote galdera horri: zein dira zuk dituzun oinarrizko beharrak, horiek ase gabe bizi ezingo zenukeenak edo pertsona oso izateko nahi-taetzko dituzunak? Galdera horri erantzuteko, egokia izan daiteke altxatzen direnetik oheratzen diren arte beren egunerokoan egiten dituzten jarduerak gogora ekartzea: zer gauza erabiltzen dituzten, zer zerbitzu behar dituzten, nor diren beharrezkoak beraientzat, etab.

Orri batean, beren bizitzarako behar dituzten gauza materialak idatziko dituzte bi zutabetan, eta beste batean, beste era bateko beharrak, baina beraientzat ezinbestekoak direnak.

Orduan, honako hipotesi hau planteatuko zaie: imajinatu zuen herrian edo hirian alarma pizten dela bat-batean, munduan istripu nuklear bat izan delako. Zuetako bakoitzak, hamabi gauza edo pertsona eramango ditu babeslekura. Kontu handiz aukeratu behar dute, etorkizunean bizirik jarraitzeko

ezinbestekoak izan baitaitezke gauza horiek guztiak eta giza garapenerako elementu asko falta izango baitira.

Aukeraketa egiten dutenean, babeslekuan pertsona asko bilduko denez, beren zerrendan idatzitako lau gauza kendu behar dituztela esango diegu. Ondoren, beste lau gauza kendu beharko dituzte; hau da, azkenekoak soilik lau gauza izango dituzte zerrendan.

Atsedenaldi txiki baten ostean, egindakoa bateratuko dute, eta honako galdera hauei erantzungo diete:

- Nola sentitu zara, zure bizi-aukerak edo garapen-aukerak murrizten zihoazen neurrian?
- Proiektuak murriztu beharrak edota bizitzeko aukera bera ere murrizteak zer eragin izango luke zure bizitzan?
- Zure ustez, zer harreman mota ezarriko lirakeke babeslekuko pertsonen artean, beren baliabideak oso mugatuta izango lituzketela kontuan hartuta?

Bigarren zatia

Giza Eskubideen Adierazpenean argi eta garbi dio: elikadura, ura eskueran izatea, etxebizitza, osasuna, hezkuntza eta enplegua oinarri-oinarrizko eskubideak dira, pertsona guztientzat.

Hori esan ondoren, honako jarduera hau proposatuko zaie: ikertu munduan zenbat pertsona bizi diren egunean euro bat baino gutxiagorekin. Ikertu zein herrialdeetakoak diren, eta kokatu. Pentsatu zer inguruabar dituzten, horren pobreak izateko (adibidez, beraien bizibiderako ezinbestekoak ziren lurrak desjabetzea, esportazio-laboreak lantzeko, kafea eta azukrea, adibidez; edota zer soldata irabazten dituzten eta zergatik, hezkuntza falta duten...). Saiatu zure azalpenen oinarri izango diren datuak aurkitzen. (Zati hau talde txikietan egin daiteke).

Azken ordu erdian, bildu dituzten datuak bateratuko dira, eta egindako lanaren truke soldata duina jasotzeak duen garrantziari buruz gogoeta egingo da

